

[Stein.]

enkelte Laantager til sin Tid vil faa tilnærmelsesvis Dækning for det Laan, han skal indfri, saa meget mindre som de efterstaaende Prioriteter vil være en Hindring for Optagelsen af et udvidet Laan, og det kan meget vel føje sig saaledes, at han ikke er i Stand til af økonomiske Grunde at foretage den Ombytning, der regnes med. Med andre Ord, han vil saa nødes til at prolongere Laanet til den høje Rente, hvad der for øvrigt ogsaa er regnet med Muligheden af i det foreliggende Lovforslag. Men rent bortset herfra løber han Risikoen for, at Udviklingen en skønne Dag gaar den forkerte Vej, at han med andre Ord forpasser det psykologiske Øjeblik til at foretage Ombygningen, og Risikoen for, at der kan indtræde en Reaktion, forøges jo i samme Grad, som Kurs-Niveauet højnes. Med andre Ord, i begge Tilfælde bliver Laantagerne meget let hængende ved de højt forrentede Laan; den anviste Udvej vil da i Virkeligheden virke til at befæste et højere Rente-Niveau, og det var vel egentlig ikke den Vej, vi skulde ud.

Jeg ser ikke rettere end, at man med dette Lovforslag leder Laantagerne ind paa en tvivlsom Spekulation. Den ærede sidste Taler (Buhl) var af modsat Opfattelse, men jeg ser alligevel ikke rettere end, at man leder Laantagerne ind paa en saadan Spekulation. I Virkeligheden var det ogsaa det, Kreditforeningerne gjorde opmærksom paa, da de i Foraaret paa Forespørgsel fraraadede de kortsigtede Laan, idet de udtalte, at det kortfristede Laan indeholder en betydelig Fare for, at Laanet ved dets Udløb ikke kan afløses paa rimelige Vilkaar. Det var Kreditforeningernes staaende Udvalg, der udtalte sig saaledes i en Erklæring, idet dog de to Husmandskreditforeningers Repræsentanter afholdt sig fra at stemme. Naturligvis kan man ikke benægte den Mulighed, at en Del Bygherrer under Forholdenes Tryk vil gribe til de Laan, der her tilbydes, men jeg vil meget betvivle, at man gør dem nogen virkelig Tjeneste ved dette Tilbud, og jeg kunde tænke mig, at det, der er tænkt som en Hjælp, meget let kunde blive det modsatte.

Som Hovedformaal er det anført, at man skal søge at holde Byggeriet i Gang. Jeg tror nu ikke, at der paa det foreliggende Grundlag vil kunne udrettes noget, der i denne Henseende vil blive af væsentlig Betydning. De 10 Mill. Kr. Byggefondsobligationer, som Lovforslaget tillader Udstedelse af, tæller ikke videre stærkt til i Forhold til de Beløb, som Kreditforeningerne

aarlig emitterer. Det maa erindres, at dette Lovforslag tager Sigte paa hele Landet, baade paa København, Købstæderne og Landdistrikterne. Men i de sidste Aar er der af Kreditforeningsobligationer udstedt i 1929—30 for 256 Mill. Kr. og i 1930—31 for 360 Mill. Kr. Af de sidste faldt $\frac{1}{3}$, altsaa godt 120 Mill. Kr., paa de 3 store københavnske Kreditforeninger, Østifternes Kreditforening, Københavns Kreditforening og Kreditkassen for Husejere. Og naar man ser paa Byggeriet, saa løber alene her i København og paa Frederiksberg, i Storkøbenhavn, om man vil, Byggeriet op til store Millionbeløb.

Jeg kan da ikke se, at der gennem en Fond af dette Omfang virkelig skulde kunne gøres en Indsats, der paa nogen som helst Maade kunde blive af afgørende Betydning for Byggeriet. Naturligvis er der den Mulighed, at man betragter dette som et første Forsøg, og det ligger der vel ogsaa i det Udtryk, Indenrigsministeren brugte ved Forelæggelsen, at foreløbig vil man udstede for indtil 10 Mill. Kr. Obligationer, men en Udvikling efter den Linie, der her er antydnet, vil det Parti, som jeg repræsenterer, overhovedet ikke kunne være med til, idet vi anser det for mindre forsvarligt paa et forholdsvist løst Grundlag at gribe ind i det bestaaende Realkreditsystem.

Jeg benægter dog paa ingen Maade det, der har været nævnt fra anden Side, og som ogsaa blev nævnt af Ministeren ved Forelæggelsen, at der maaske kan være Anledning til at tage Skridt til visse Ændringer af Kreditforeningssystemet, efter at dette nu gennem en lang Aarrække, 70—80 Aar, har udviklet sig her i Landet efter en ganske bestemt Linie og har faaet et uhyre Omfang; men jeg mener, at dette maatte kræve en overordentlig nøje Overvejelse. Selv om man nu i disse mærkelige Tider i nogen Grad er tilbøjelig til at hakke paa det bestaaende Kreditforeningssystem, har dette dog været en uhyre Løftestang for Erhvervs livet her i Landet, og ikke mindst for det danske Landbrug, og man skal nødig slaa noget i Stykker paa dette Omraade. Jeg kan ikke se rettere end, at et Forslag som det, der her foreligger, ført ud i sine Konsekvenser, vil føre til eller i alle Tilfælde meget let kan føre til en Stigning af Renten og følgelig virke til at holde Byggeomkostningerne og Lejeniveauet oppe.

Den højtærede Indenrigsminister fremhævede i sin Fremsættelsestale, at hvis man kunde faa Byggeriet i Gang, vilde dette ikke blot direkte, men ogsaa indirekte give Arbejde til mange Hænder, og det er rigtigt;